V. Senkapiai
Old Cemeteries

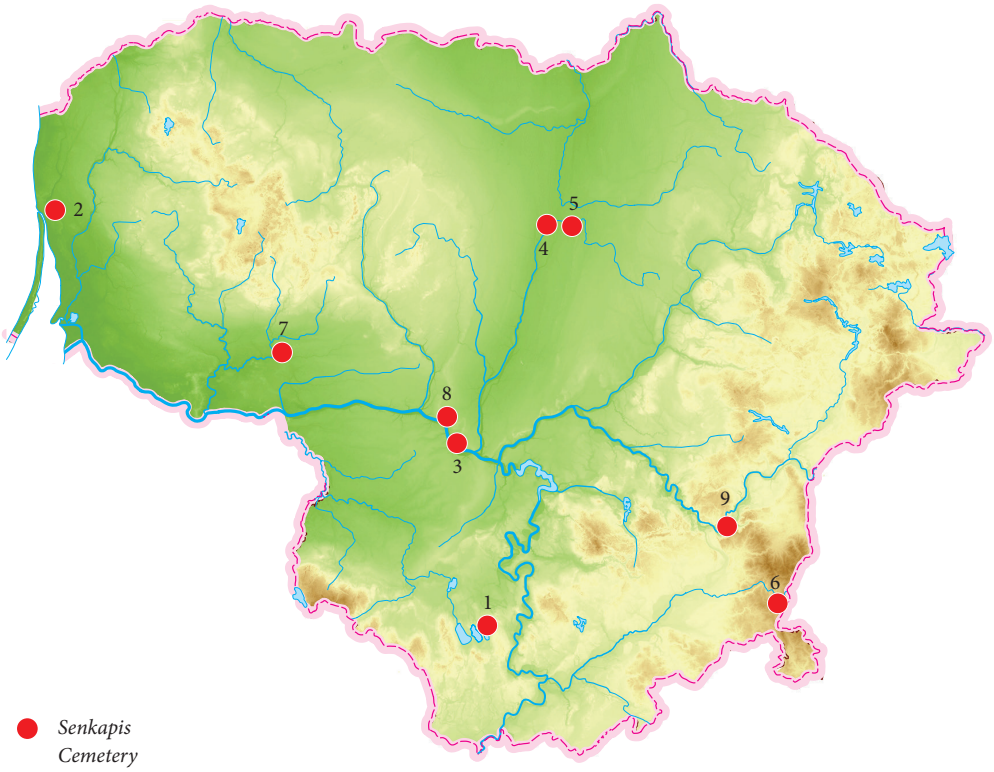

● *Senkapis*
Cemetery

1. *Cigoniškiai (žr. XI)*
2. *Klaipėda (žr. XV)*
3. *Kulautuva (žr. IV)*
4. *Lakštingalos (žr. IV)*
5. *Panevėžys (žr. XV)*
6. *Paūdronys*
7. *Rikyškiai*
8. *Vilkija (žr. XV)*
9. *Vilnius (ir IX, XV)*

Stanislav Rutkovski,
Justina Stankevičiūtė

Kapas Vilniuje, V. Mykolaičio-Putino gatvėje 2A

KVP 2017 m. Vilniuje, V. Mykolaičio-Putino g. 2A sklype, planuojamo kloti naujo elektros kabelio vietoje atliko detaliuosius tyrimus ir ištyrė 60,3 m² dydžio plotą. Į P nuo planuojamos kabelio vietos 2005 m. A. Vaicekauskas atliko žvalgomuosius tyrimus ir ištyrė 7 kapus, datuotus XVI a. Taip buvo aptiktos XVI–XVII a. kapinės (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 137–138). Tais pačiais metais tyrimus pratęsė V. Daminaitis, kuris 200 m² dydžio plote ištyrė 27 kapus (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 128–130). 2007–2008 m. sklype Čiurlionio g. 3 buvo tęsiami detalieji tyrimai (E. Butėnas), iš viso ištirtas 270 m² plotas. Aptikti 22 žmonių kapai bei pavienių kaulų, pagal kuriuos identifikuoti ne mažiau kaip 48 individai. Prie mirusiųjų aptiktos negausios įkapės: žalvarinė apavo sagtelė bei 3 žalvariniai žiedai. Remiantis laidosena ir ankstesnių šios vietos tyrimų duomenimis, kapai datuoti XVI–XVII a. (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 200–202).

Iš rašytinių šaltinių žinoma, kad į R nuo dabartinio V. Mykolaičio-Putino g. 2A sklypo XIX a. pradžioje buvo įsteigtos liuteronų kapinės, kurios tarybiniu laikotarpiu buvo panaikintos. Čia 1798 m. žemės sklypą kapinėms nupirko Vilniaus miesto tarybos narys Gotfridas Hahnas, o 1808 m. miesto taryba liuteronų kapinėms paskyrė naują plotą (Girininkienė V., *Vilniaus kapinės*, V., 2004, p. 146–149). Laidoti šiose kapinėse pradėta 1809 m. Iš pradžių kapinės buvo skirtos tik evangelikams liuteronams, o nuo 1830 m. – ir evangelikams reformatams (kalvinistams). 1819 m. kapinės buvo aptvertos aukšta mūro tvora, įrengti geležiniai vartai, o abipus jų pastatyti nedideli namukai, kuriuose gyveno duobkasiai, iš rinkliavų išlaikomi elgetos ir invalidai. Kapinių centre priešais vartus buvo pastatyta architekto Karolio Šildhauzo suprojektuota koplyčia. Kartografinėje medžiagoje šios kapinės pirmą kartą fiksuojamos 1840 m. plane. 1958 m. jos buvo uždarytos, o 1962 m. nuspręsta jas panaikinti. Archeologinių tyrimų rezultatai rodo, jog kapinės čia egzistavo nuo seno.

2017 m. tyrimų metu pirmiausia būsimos elektros trasos vietoje ištirta viena 5x2 m dydžio žvalgomoji perkasa. Kadangi dar dviejų numatytų perkasų ištirti nepavyko, visoje trasos vietoje vykdyti detalieji tyrimai iki projektinio gylio. Ištirta 50,3 m ilgio, 1 m pločio perkasa. Joje iki 1,4 m gylio tirti piltiniai XX a. sluoksniai, kuriuose rasta XVII–XX a. datuojamų radinių ir pavienių žmonių kaulų. Perkasos Š dalyje 30 cm gylyje atidengtos R–V kryptimi orientuotos sienos pamatinės dalies liekanos. Mūryta iš 27x13x6 cm dydžio geltonų plytų ir įvairaus dydžio akmenų, rištų kalkių skiediniu, kuris vietomis sutvirtintas cementiniu skiedi-



1 pav. Kapas 1 iš viršaus. S. Rutkovskio nuotr.
Fig. 1. Burial 1, as seen from above.

niu. Atidengtas fragmentas buvo 1,2 m aukščio ir 36 cm pločio. Jis preliminariai datuojamas XX a. pradžia. P dalyje 50 cm gylyje atidengtas apie 80x40 cm dydžio akmenų grindinio fragmentas, sukrautas iš 20x15x15 cm dydžio neskaldytų akmenų, datuojamas XX a. II puse.

Nuo 1,4 m gylio tirti smėlingi sluoksniai be radinių. P dalyje 2 m gylyje atidengtas suardytas *kapas 1* (1 pav.). Mirusiojo kojos pateko už perkasos P pjūvio, todėl siekiant pilnai ištirti kapą buvo daroma išpjova. Aplink aptiktą skeletą pasimatė neryškus duobės kontūras. Atrodo, duobė buvusi ovalo formos, 1,4 m ilgio ir 50 cm pločio. Kapas galvos srityje suardytas, kaukolė, dalis krūtinės srities ir kairės rankos kaulų neišlikę. Išlikę palaikai atidengti ties H_{abs} 135,60 m. Mirusysis palaidotas aukštielninkas, galva į ŠV (315°), kojos ištiestos, rankos buvusios sulenktos 90° kampu ir sudėtos juosmens srityje. Įkapių šalia palaikų neaptikta. Pagal gretimame Čiurlionio g. 3 sklype 2007–2008 m. tirtus kapus, palaidojimas preliminariai datuojamas XVI–XVII a.

Antroji perkasa tirta iki projektinio 0,8–1,2 m gylio. Tyrimų metu joje po velėnos ir povelėninio juodžemio sluoksniu tirti piltinės kilmės žvyro, pilko grunto su griuvenomis sluoksniai, kuriuose kartu su daugybe XX a. šiukšlių rasta ir pavienių žmonių kaulų. Vertingų archeologinių radinių neaptikta.

The Burial at V. Mykolaičio-Putino St. 2A, Vilnius

During a 2017 investigation at the site of future electric cable route, one 5 x 2 m trench was excavated. Afterwards an excavation (50.3 x 1 m trench) was conducted down to the planned depth along the entire route. The investigation determined that a 2.2 m or thicker cultural layer, the upper 1.4 m thick horizon of which dates to the 20th century, had formed on the plot. Isolated human bones and 17th–18th- century finds were discovered in the layer. A cultural layer, which was not precisely dated and contained isolated human bones and a partially destroyed burial preliminarily dated to the 16th–17th century (Fig. 1), but no small finds, was recorded from a depth 1.4 m.

Ignas Sadauskas

Rikyškių senkapis

Senkapis yra kairiajame Šešuvio upės krante, Rikyškių kaimo P pakraštyje (Jurbarko r., Eržvilko sen.). Ši vietovė iš Š pusės ribojasi su K. Atkočaičiui priklausančia sodyba, iš R pusės – su numelioruotu Ringos upeliu, iš P pusės – su šienaujamomis pievomis ir dirbamais laukais, o iš V pusės – su Šešuvio upe. Vietovės paviršius nelygus, žemėjantis PR, P ir V kryptimis. Teritorijos centre šiuo metu lokalizuojama kalva, ant kurios įrengtos veikiančios kaimo kapinės, iš V pusės kalva apaugusi tankiu mišriu mišku, o iš PR pusės tankiais krūmynais. Kalvos P šlaite iškasinėta bulviarūsių bei žvyro kasimo duobių. Vietinių gyventojų pasakojimu, XX a. 6 ar 7 dešimtmečiais iš tyrimų vietoje esančios kalvos buvo kasamas žvyras netoliese esančio kelio statybai. Šių kasimo darbų metu buvo randama žmonių kaulų ir geležinių daiktų. Senkapis MMT archeologų žvalgytas 1972 ir 1990 m.

Siekiant patikslinti ir lokalizuoti galimo senkapio ar kito tipo archeologinio paveldo objekto teritorijos ribas, 2017 m. rugsėjį atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai spėjamoje senkapio (UK 2039) teritorijoje ir jo aplinkoje. Jų metu spėjamoje senkapio teritorijoje esančioje kalvoje ir į P nuo jos ištirtos 5 žvalgomosios perkasos, iš viso 52,5 m² plotas. Tiriant užfiksuotas 30–90 cm storio kultūrinis sluoks-